BIULETYN INFORMACYJNY

STOWARZYSZENIE – ZAMOJSKA RODZINA KATYŃSKA

Nr 8/2020

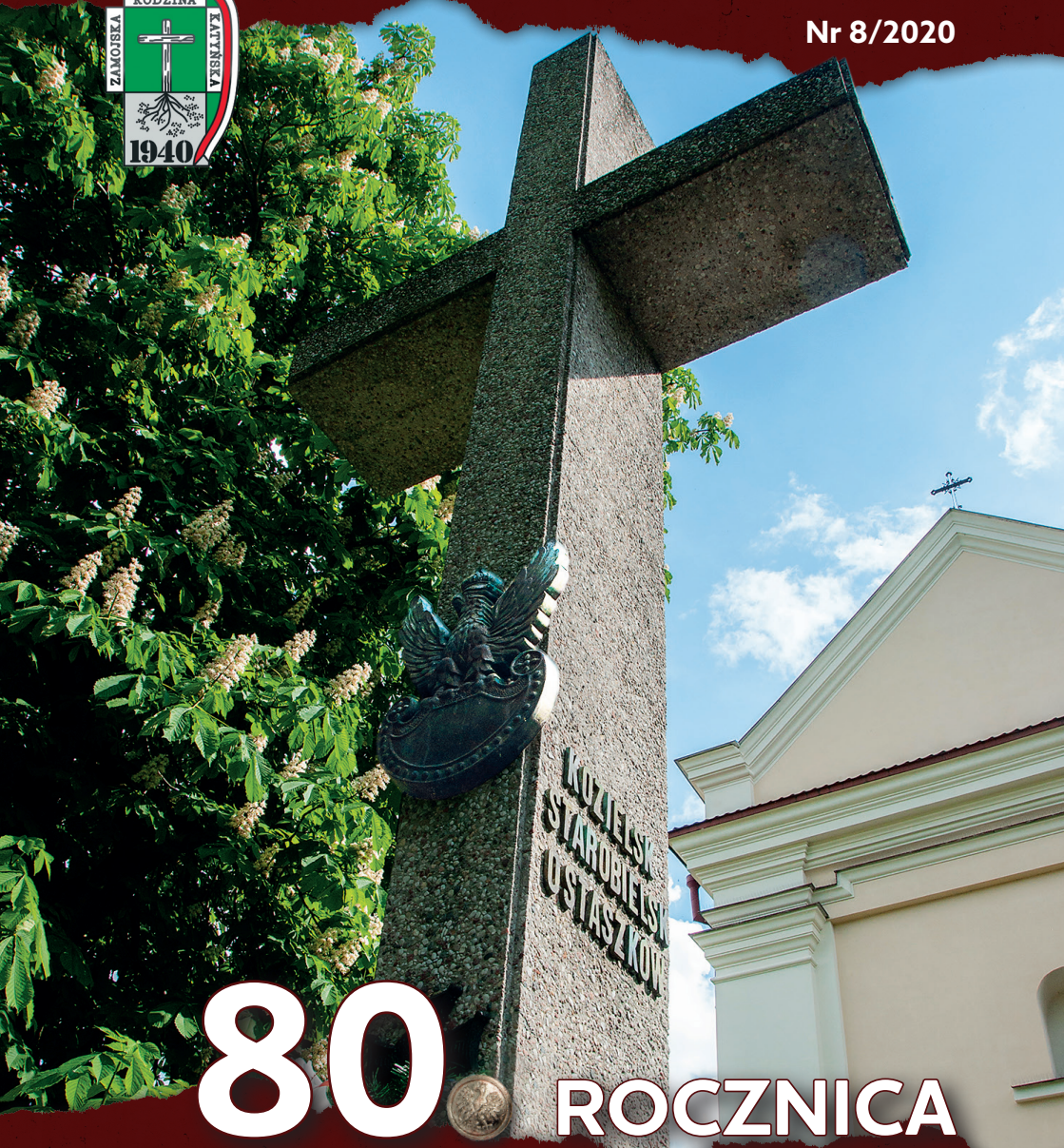

80 ROCZNICA ZBRODNI KATYŃSKIEJ

STOWARZYSZENIE ZAMOJSKA RODZINA KATYŃSKA W 80. ROCZNICĘ ZBRODNI KATYŃSKIEJ

W bieżącym 2020 roku przypada osiemdziesiąta rocznica wydarzeń, które kładą się tragicznym cieniem na naszych narodowych dziejach. Po zdradzieckiej napaści 17 września 1939 roku na Polskę Związek Radziecki wspólnie z niemiecką III Rzeszą dokonują czwartego rozbioru Polski. Rosjanie okupują Polskie Ziemie Wschodnie, dokonują masowych zatrzymań a w trzy miesiące później pierwszego masowego ludobójstwa, pozbawiając życia ponad 25 tysięcy polskich jeńców, głównie Oficerów Wojska Polskiego, Funkcjonariuszy Policji Państwowej, Żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza, Żandarmerii Wojskowej, Straży Więziennej, Urzędników Państwa Polskiego oraz Polskich Patriotów. Zaplanowana likwidacja państwa polskiego, wyniszczenia biologicznej substancji narodu, realizowana w okresie II wojny światowej przez naszych sąsiadów, była wojenną zbrodnią. Po zakończeniu wojny zwycięskie mocarstwa potępiły tylko działania Niemiec hitlerowskich, natomiast zbrodnie Rosjan objęto zmową milczenia, zapominając także o tym, że likwidację przedstawicieli narodu polskiego zaplanowano już na trzy lata przed wybuchem wojny. Planem terroru i zbrodni objęci zostali także Polacy mieszkający na dawnych ziemiach II Rzeczypospolitej, które w wyniku traktatu ryskiego pozostały w granicach państwa rosyjskiego /Sowieckiego/. Zawsze w rzeszach Polaków słowo Katyń wywołuje ból, słowo za którym stoją nieodkryte jeszcze dzisiaj miejsca zbrodni dokonane na naszych rodakach bestialsko zamordowanych na nieludzkiej ziemi. Znamy część prawdy co było w Piatichatkach, Miednoje, Katyniu i Bykowni. Ujawniono dokumenty, z których wynika kto wydał wyroki śmierci na tysiącach Polaków. Dopiero przekazanie Polsce niektórych tajnych rosyjskich dokumentów w roku 1992 ujawniło dalsze niepełne fakty, że sąsiadujące z nami na wschodzie państwo Rosyjskie skazało na śmierć skrytobójczą dziesiątki tysięcy obywateli polskich, wziętych do niewoli lub aresztowanych na okupowanych Kresach Wschodnich naszego kraju. Należy mocno podkreślić, że tą skrytobójczą zbrodnię popełniono w XX wieku na oczach całego świata. Przywódcy Anglii, Francji i Stanów Zjednoczonych podkreślali ochronę wartości dla których przystąpili do wojny, ale związani sojuszem ze Związkiem

Radzieckim zachowali milczenie wobec ludobójstwa Katynia. Dzisiaj wiemy z publikowanych dokumentów i opracowań, że była dyrektywa amerykańska, aby nie poruszać publicznie kwestii katyńskiej. Takie postępowanie spowodowało na przestrzeni dziesiątków lat bardzo dużo nieporozumień. Ukrywający prawdę nie zdobyli się do dzisiaj choćby na słowa przepraszam. Przedstawiciele rządów alianckich okazjonalnie powtarzali ogólniki o braku wystarczających dowodów winy Związku Radzieckiego, podtrzymywali zmowę milczenia. Milczenie i brak potępienia w obliczu zbrodni daje mordercy przekonanie, że kto milczy ten zezwala. Dzisiaj nasza wiedza jest bardziej pogłębiona, znamy więcej okoliczności i faktów sprzed osiemdziesięciu lat, niezrozumiałe staje się, że śledztwo Instytutu Pamięci Narodowej ciągle trwa, wszczęte w wolnym niepodległym kraju, nie zmierza ku jego zakończeniu. O tym rozdziale naszej historii mówiono szeptem, pół głosem, z ukrycia. Dopiero fenomen Solidarności na kilka miesięcy otworzył usta i uaktywnił pióra do czasu mroźnej złowieszczej nocy 13 grudnia 1981 roku. Trzeba było czekać jeszcze dziesięć lat, aby prawda o Zbrodni Katyńskiej ujrzała światło dzienne. Prawda o Zbrodni Katyńskiej nie może być zapomniana. Zbrodnia Katyńska domaga się, by na jaw wyszły kolejne fakty związane z nieludzkim mordem Polaków na Wschodzie. Jest ona ważnym elementem naszych działań zmierzających do tego, by prawda i sprawiedliwość odniosły dziejowy triumf. Dzisiejsze pomniki upamiętniające ofiary mordu dokonanego na oficerach polskich w Katyniu wraz ze świadectwami Polskich Cmentarzy Wojennych z Charkowa, Miednoje, Katynia i Bykowni powinny zobowiązać żyjących, tak by nigdy nie miała miejsca zbrodnia ludobójstwa. Wiedza o historii tej zbrodni i jej ofiarach, potrzebna jest nie tylko Polakom, naszemu młodemu pokoleniu, ale i szerokiej światowej opinii.

Zamość - 19 kwietnia 2020 rok

Prezes Zarządu
Zamojskiej Rodziny Katyńskiej

Marek Splewiński

XXV-LECIE DZIAŁALNOŚCI STOWARZYSZENIA ZAMOJSKA RODZINA KATYŃSKA

Zamojska Rodzina Katyńska istnieje jako stowarzyszenie. Nazwanie rodziną ma swoją głęboką wymowę. Słowo „Rodzina" określa bowiem ważne, istotne wydarzenia w życiu jego członków. Łączącą więzią jest pamięć o śmierci najbliższych i zrozumienie rozmiaru strat, które nas dotknęły. Stajemy się sobie bliscy, mając tę świadomość, choć przedtem najczęściej się nie znaliśmy. W początkach organizowania, w tym niełatwym początkowym okresie wspólnej pracy zabiegaliśmy o to, żeby przekazać społeczeństwu pełną wiedzę o zbrodni katyńskiej, przede wszystkim to kim byli nasi zamordowani członkowie rodzin. Naszą powinnością jest informowanie polskiego społeczeństwa o poniesionych przez nasz naród wielkich strat. Przez okres 25 lat naszych działań „Rodzina" jest otwarta na wszelkie inicjatywy, propozycje zgłaszane przez społeczeństwo Zamojszczyzny. Do organizacji blisko z nami współpracujących należą Związek Sybiraków, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej, Stowarzyszenie Upamiętniania Polaków Pomordowanych na Wołyniu, 3 Zamojski Batalion Zmechanizowany WP, Zespół Wokalny Funkcjonariuszy Zakładu Karnego, Stowarzyszenie „Jesteśmy z Tobą – Bądź z Nami", Związek Harcerstwa Polskiego, Szkoły, Samorządy, Przedsiębiorcy. Wspierające działania tych społeczności dla sprawy katyńskiej są dla nas ważnym, wzbogacającym tworzywem, z którym się jednoczymy. Nasza „Rodzina" jest organizacją, na której spoczywa zobowiązanie testamentu naszych rodzin, obowiązek moralny, prawem uzasadniony odczytywania przesłania zawartego w zbrodni katyńskiej.

Zamojska Rodzina Katyńska powstała w październiku 1994 roku. Zanim jednak do tego doszło jej przyszli członkowie już w latach sześćdziesiątych organizowali uroczystości religijne i starali się o umieszczenie napisów upamiętniających Zbrodnię Katyńską na symbolicznych nagrobkach członków swych rodzin zamordowanych w 1940 roku przez NKWD. W miarę swych możliwości szerzyli wiedzę o sowieckich morderstwach dokonanych na oficerach WP, funkcjonariuszach Policji Państwowej, sądownictwa, żołnierzach Korpusu Ochrony Pogranicza, Straży Więziennej, urzędnikach Państwa Polskiego i Polskich Patriotach.

Niektóre rodziny lub pojedyncze osoby z terenu Zamojszczyzny początkowo

zostały członkami Rodziny Katyńskiej w Warszawie oraz Rodziny ofiar Katynia Polski Południowej w Krakowie. Uczestniczyły w poszukiwaniach bliskich i wyjazdach do Katynia od 1990 r. do 2011 r., Charkowa od 1996 r. do 2010 r., Bykowni w 2012 r., Charkowa w 2018 r. Podejmowały interwencje u władz państwowych w celu wyjaśnienia okoliczności i ujawnienia zbrodni. Ogromne znaczenie dla przyszłości stowarzyszenia miało zdobycie przez potomków policjantów zabitych w ZSRR list pomordowanych jeńców Ostaszkowa w Twerze zakopanych w Miednoje. W czasie demokratycznych przemian w ZSRR 1990 r. podczas pierestrojki rząd rosyjski zdecydował się ujawnić część prawdy o Katyniu.
W kwietniu 1986 roku w kościele św. Krzyża w Zamościu odbyła się uroczystość poświęcenia urny z ziemią przywiezioną z Katynia oraz brzozowego Krzyża Katyńskiego, który ustawiono na cmentarzu przykościelnym. Kiedy ten krzyż zaginął, w kwietniu 1990 roku z inicjatywy Franciszka Antoniewicza wykonano drugi, brzozowy krzyż upamiętniający zbrodnię katyńską, który potem ustawiono na terenie Rotundy, XIX-wiecznej działobitni, obecnie Mauzoleum Martyrologii Zamojszczyzny. Według wszelkiego prawdopodobieństwa w pobliżu Rotundy, we wrześniu 1939 roku, członkowie komunistycznej czerwonej milicji współpracującej z Armią Czerwoną, która zajęła Zamość, rozstrzelali kilku zamojskich policjantów.
W 1990 roku ukazała się w zamojskiej prasie zamojska lista katyńska, opracowana przez red. Krzysztofa Czubarę, późniejszego honorowego członka ZRK. Godne podkreślenia działania podjęły w tym czasie rodziny Emeryków, Gorzków i Słupeckich. Ich starania doprowadziły do umieszczenia na Rotundzie symbolicznego epitafium zamordowanego przez NKWD policjanta Romana Jakubowskiego. Nagrobek poświęcony został wiosną 1994 r. przez ks. prałata Zdzisława Ciżmińskiego, dzisiejszego kapelana ZRK. Podobnego upamiętnienia zbrodni katyńskiej dokonała na cmentarzu parafialnym w Zamościu rodzina Witiuków oraz rodziny Wnuków, Szpringierów na cmentarzu w Sitańcu. Kiedy w 1989 roku Ojczyzna nasza odzyskała niepodległość, a „Katyń" jako symbol pomordowanych na Wschodzie przestał być słowem „tabu" mogliśmy głośno mówić o swej tragedii sprzed pół wieku. Wówczas właśnie z najbliższymi pomordowanych na Wschodzie związanymi z Zamojszczyzną i połączeni wspólną tragedią, staliśmy się jedną wielką „Rodziną". Stowarzyszenie nasze powstało z inicjatywy Franciszka Antoniewicza i rozpoczęło tworzenie struktur Komitetu założycielskiego Stowarzyszenia.
W skład komitetu założycielskiego ZRK, który doprowadził do powołania 30 lipca 1994 roku stowarzyszenia w Zamościu weszli: Franciszek Antoniewicz,

Janusz Skwarek, Tadeusz Cymberski, Marian Witiuk, Marek Splewiński i Jerzy Słupecki. Przynależność do ZRK zadeklarowało wówczas ponad 60 rodzin. Odbyło się zebranie organizacyjne Stowarzyszenia. Wybrano pięcioosobowy Zarząd Stowarzyszenia ZRK. Przewodniczącym Zarządu został Franciszek Antoniewicz, rolnik, działacz „Solidarności" RI. Jego zastępcami zostali Janusz Skwarek i Tadeusz Cymberski, skarbnikiem Marian Witiuk, a sekretarzem Jerzy Słupecki. Przewodniczącym Komisji Rewizyjnej wybrano Marka Splewińskiego. Kapelanem ZRK został ks. Zdzisław Ciżmiński, rektor kościoła św. Katarzyny w Zamościu.

Pierwszym dokumentem i aktem prawnym umożliwiającym nam działanie jest Statut zarejestrowany w Sądzie Wojewódzkim o Nr rej. „ST"/A/686 z dnia 13 grudnia 1994 roku.

Jednym z najważniejszych zadań Stowarzyszenia stało się wspieranie wysiłków Federacji Rodzin Katyńskich i władz polskich, zmierzających do przeprowadzenia ekshumacji pomordowanych w Katyniu, Charkowie i Twerze oraz zbudowanie w miejscach kaźni cmentarzy wojennych. Delegacje ZRK uczestniczyły w pracach federacji oraz pielgrzymkach do Katynia, Charkowa, Miednoje, Bykowni k/Kijowa (1995, 1998, 2000, 2012 i 2018 r.).

Od początku swego istnienia ZRK organizuje każdego roku w kwietniu uroczystości poświęcone rocznicy zbrodni katyńskiej. Szczególną oprawę miały obchody Roku Katyńskiego 22 kwietnia 1995 roku, po mszy św. celebrowanej przez ks. Ciżmińskiego, członkowie Stowarzyszenia, kombatanci, przedstawiciele wojska, policji oraz młodzież zamojskich szkół, w asyście kompani honorowej Technicznej Szkoły Wojsk Lotniczych udali się na Rotundę. Tam historyk Janusz Skwarek, syn policjanta – więźnia Ostaszkowa, przypomniał tło

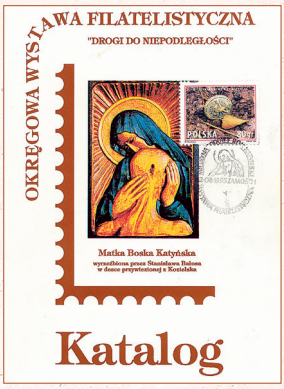

i okoliczności katyńskiej zbrodni. Następnie, zgodnie z ceremoniałem wojskowym, odbył się apel pamięci. Wśród wielu przedsięwzięć, które udało się ZRK w tym czasie przeprowadzić na uwagę zasługuje m.in. współorganizowanie w Muzeum Arsenał w Zamościu dwóch wystaw: „75 lat Policji Państwowej" i „Drogi do Niepodległości". Po wielomiesięcznych staraniach zaprojektowano i wykonano sztandar zamojskiego Stowarzyszenia. Wyhaftowała go nieodpłatnie pani Maria Hołys z Wólki Łabuńskiej koło Zamościa. Sztandar poświęcił w kwietniu 1996 roku kościele św. Katarzyny ks. Ciżmiński.

W 1996 roku zarząd ZRK postanowił podjąć się realizacji jednego ze swych podstawowych statutowych celów – wybudowania w pobliżu kościoła św. Katarzyny Pomnika Krzyża Katyńskiego. W celu zebrania funduszy na to przedsięwzięcie wydrukowano cegiełki wartości 1, 2 i 5 zł. Projekt cegiełek wykonał nieodpłatnie zamojski grafik Kazimierz Łoński. Rozprowadzeniem cegiełek, szczególnie w dniach Wszystkich Świętych, zajmowali się harcerze Chorągwi Zamojskiej ZHP pod kierownictwem harcmistrza Janusza Nowosada wspólnie z członkami ZRK. Dzięki temu udało się zebrać znaczną część funduszy. Przygotowania do budowy pomnika – Krzyża Katyńskiego trwały cztery lata. Autorem projektu pomnika był Zarząd ZRK i prof. Bogusław Smyrski, architekt z Warszawy z pochodzenia zamościanin. Prace projektowe wykonała firma „Deska" s.c. Siedmiometrowy krzyż został wykonany z żelazobetonu przez Fabrykę Domów w Zamościu. Patynowane, metalowe części krzyża powstały w firmie „Granbud".

Uroczystość odsłonięcia i poświęcenia Krzyża Katyńskiego zaplanowano na 30 września 2000 roku. Pięć dni wcześniej delegacja ZRK umieściła w kielichu z betonu, gdzie stanął krzyż, ziemię z dołów śmierci Katynia, Charkowa i Miednoje. Uroczystą mszę św. 30 września 2000 roku celebrował ks. bp Jan Śrutwa wraz z prałatem Zdzisławem Peszkowskim – jeńcem Kozielska, kapelanem Rodzin Katyńskich, o. Henrykiem Klimajem – także jeńcem Kozielska, redemptorystą z Krakowa i ks. rektorem Zdzisławem Ciżmińskim – kapelanem ZRK.

Uczestniczyli w niej mieszkańcy Zamościa, członkowie ZRK i Związku Sybiraków, kombatanci AK i WiN, kapłani diecezji zamojsko-lubaczowskiej, przedstawiciele władz wojewódzkich, powiatowych i miejskich, policjanci z Biłgoraja, Hrubieszowa, Tomaszowa Lubelskiego, Lublina, Krasnegostawu i Zamościa, żołnierze 3 Brygady Obrony Terytorialnej, kompanie honorowe wojska i policji oraz delegacje młodzieży zamojskich szkół. Aktu odsłonięcia pomnika dokonał prezes ZRK Franciszek Antoniewicz w towarzystwie członków ZRK Ireny Emeryk i Janusza Skwarka. Pomnik udekorowany został wstęgą Krzyża Virtuti Militari. Krzyż Katyński jest pierwszym etapem budowy Kalwarii Zamojskiej, czyli Drogi Krzyżowej wznoszonej wokół kościoła św. Katarzyny przez kapelana ZRK ks. rektora Ciżmińskiego według projektu architekta Sebastiana Ćwierza i będzie najbardziej wyróżniającym się jej elementem. Ostatnią częścią Kalwarii ma być Kaplica Katyńska w podziemiach kościoła św. Katarzyny, gdzie w pierwszych miesiącach okupacji w 1939 r. ukrywany był przed Niemcami i Rosjanami obraz Jana Matejki „Hołd pruski". W Kaplicy Katyńskiej staraniem ZRK umieszczono tablicę ofiar zbrodni rosyjskiego NKWD z nazwiskami 262 mieszkańców Zamościa i Zamojszczyzny zamordowanych w Katyniu, Twerze i Charkowie, urny z ziemią z tych miejsc oraz kopią obrazu Matki Bożej Katyń-

skiej poświęconego przez papieża Jana Pawła II w Watykanie, prezent Martyny i Dariusza Gasińskich rzeźbiarzy z Chodla.

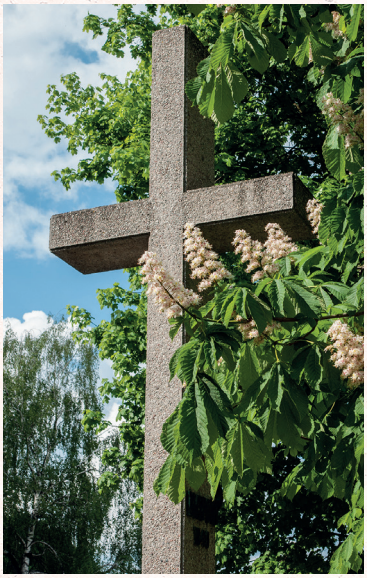

Od kilkunastu lat ZRK współpracuje z młodzieżą szkół z terenu Zamościa i okolic, która pod kierunkiem swoich pedagogów prezentuje programy poetycko-muzyczne, konkursy plastyczne i przygotowuje spotkania edukacyjne o tematyce niepodległościowej. Najważniejsze z nich to:

- „Dziś miałem sen o Polsce"
- Konkurs pt. „Pamięć o Zbrodni Katyńskiej – ocalić od zapomnienia" połączony z wystawą prac plastycznych młodzieży ze szkół regionu Zamojszczyzny.
- Udział w ogólnopolskim konkursie plastycznym pt. „Sprzączki i guziki z orzełkiem z rdzy" zorganizowany przez IPN oraz ZRK. Nagrodą był udział w wycieczce do Charkowa-Piatychatki i Kijowa-Bykowni.
- Realizacja projektu edukacyjnego pod hasłem „Katyń... Ocalić od zapomnienia".
- Udział w ogólnopolskim konkursie plastycznym pt. „Palmiry, Piaśnica, Katyń – zgładzony kwiat polskiej inteligencji" poświęcony pamięci Polaków, ofiar zbrodni sowieckich i niemieckich.

- Spotkania edukacyjne pod hasłem „Katyń... ocalić od zapomnienia – niema karta historii".
- Wystawa pt. „Zagłada polskich elit. Akcja AB-Katyń".
- Spektakl słowno-muzyczny, w którym wykorzystano fragmenty „Dziadów Katyńskich" Tadeusza Zwilnian-Grabowskiego.
- Hepeningi przygotowane przez młodzież szkół w Zamościu pt. „Katyń Pro-Memoria"
- Montaż słowno-muzyczny pt. „To Oni" i „Katyń" autorstwa Marii Duławskiej z muzyką Jerzego Burdy.
- Wystawy fotograficzne pt. „Katyń. Pamiętamy, by nie pozostały po nich tylko guziki" i „Katyń-zachować w pamięci".

Stowarzyszenie ZRK aktywnie uczestniczy we wszystkich uroczystościach patriotycznych i historyczno-kulturalnych związanych z ważnymi rocznicami organizowanymi na terenie Zamościa i okolic takimi jak:

- Święta państwowe: 2 maja, 3 maja, 15 sierpnia, 11 listopada;
- Dzień Sybiraka, Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych, pomordowanych na Wołyniu, zwycięskiej bitwy kawalerii polskiej w wojnie bolszewickiej w 1920 roku, napaści Niemiec hitlerowskich na Polskę, agresji sowieckiej na Polskę 17 września 1939 roku;

- Zjazd żołnierzy 9 p.p. leg. Armii Krajowej Ziemi Zamojskiej, bitwy partyzanckiej pod Osuchami, rocznicy akcji „Burza" na Zamojszczyźnie, obchody powstania Podziemnego Państwa Polskiego.

Stowarzyszenie ZRK każdego roku organizuje obchody Dnia Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej. Odbywają się one zawsze w kwietniu.

Scenariusz tych uroczystości zawsze obejmuje:

- występy młodzieży szkół, zespołu wokalnego służby więziennictwa i orkiestry wojskowej;
- wygłaszanie referatów okolicznościowych przez członków Stowarzyszenia i zaproszanych gości przedstawiających historię zbrodni katyńskiej;
- odprawienie Mszy Świętej w kościele św. Katarzyny w Zamościu;
- ceremoniał wojskowy, składanie wieńców, wiązanek, kwiatów i zapalanie zniczy przy pomniku Krzyża Katyńskiego;
- konferencję prasową z udziałem lokalnych mediów reprezentujących radio, TVP Lublin i prasę.

W uroczystościach uczestniczą liczne poczty sztandarowe reprezentujące organizacje, stowarzyszenia, szkoły i instytucje z terenu Zamojszczyzny.

W 2015 roku nasza działalność została uhonorowana przyznaniem Stowarzyszeniu ZRK medalu PRO PATRIA. Medal PRO PATRIA otrzymało również 30 członków naszego Stowarzyszenia. W roku jubileuszu stulecia odzyskania przez Polskę Niepodległości Wojewoda Lubelski Przemysław Czarnek przyznał Stowarzyszeniu Dyplom Uznania z Medalem. Na wniosek Stowarzyszenia na sesji Rady Miasta Zamość podjęto uchwałę o nadaniu jednemu rondu w Zamościu zgodnie z obowiązującymi procedurami nazwy „Rondo Ofiar Katynia".

Opracował: Marek Splewiński

Bardzo ważnym obszarem materialnego upamiętniania Zbrodni Katyńskiej był i jest udział ZRK w sadzeniu „Dębów Pamięci" w ramach ogólnopolskiej akcji „Katyń... ocalić od zapomnienia". Akcja ta ma służyć jako program edukacyjny skierowany głównie do dzieci i młodzieży, ale również do pedagogów, samorządów, instytucji, mediów i wszystkich tych, którym bliska jest prawda i mądrość płynąca z tej mrocznej historii.

W uroczystej oprawie posadzono ponad 36 takich dębów w różnych dzielnicach Zamościa, w Tomaszowie Lubelskim, Majdanie Górnym, Hrubieszowie, Tarnogórze i Pławnie k/Chełma, w Radzyniu Podlaskim, Zwierzyńcu, Wysokiem i Moniatyczach.

1940
DĄB PAMIĘCI

DĘBY UPAMIĘTNIAJĄCE
70 ROCZNICĘ ZBRODNI KATYŃSKIEJ
JAN ANTONIEWICZ
WILHELM KICZAK
KAZIMIERZ DUKARSKI
MIECZYSŁAW MATRASZEK
STANISŁAW BRZEZIŃSKI-DUNIN

1940
DĄB PAMIĘCI
1940
DĄB PAMIĘCI

KATYŃ... ocalić od zapomnienia
1940
DĘBY PAMIĘCI
TADEUSZA SZPRYNGERA
STANISŁAWA WAŚKO
JAKUBA WNUKA

1940
CERTYFIKAT
00625/00372/WE/2009
Niniejszym uroczyście zaświadcza się,
że DĄB PAMIĘCI posadzony został
dla uhonorowania pamięci
podpułkownika
JERZEGO DĘMBOWSKIEGO
zamordowanego strzałem w tył głowy
w Charkowie
w roku 1940 przez NKWD

DĘBY PAMIĘCI OFICERÓW
2 PUŁKU STRZELCÓW KONNYCH
ZAMORDOWANYCH W CHARKOWIE
W ROKU 1940 PRZEZ NKWD
† mjr Bohdan DOBRZAŃSKI s. Kazimierza;
† mjr Roman SULIMIR s. Romana;
† por. Wiktor LORENZ s. Jana;
† por. Ludwik SZAFARSKI s. Ludwika.
HRUBIESZÓW, DNIA 17 WRZEŚNIA 2016 ROKU
1940

Dąb Pamięci
poświęcony
aspirantowi Policji Państwowej
Franciszkowi Hawrylukowi
zamordowanemu strzałem w tył głowy
w Twerze
w roku 1940 przez NKWD
Wywłoczka 13.04.2010

Dąb Pamięci
poświęcony
aspirantowi Policji Państwowej
Janowi Witiukowi
zamordowanemu strzałem w tył głowy
w Twerze
w roku 1940 przez NKWD
Wywłoczka 13.04.2010

„KATYŃ - OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA"
DĄB PAMIĘCI
Posadzony został dla uhonorowania
Aspiranta Karola SMYRSKIEGO
ur. 9 II 1899 r. w Zaklikowie
Służył:
od VIII 1915 do 12 III 1918 w 5 pułku Legionów Polskich
1918 - 1921 w Żandarmerii Wojskowej
1923 - 1939 w Policji
Zamordowany w Twerze 7 IV 1940 r.
Odznaczony:
Medalem za wojnę Polsko - Rosyjską
Medalem Dziesięciolecia
Srebrnym Krzyżem Zasług
Krzyżem Niepodległości

„KATYŃ - OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA"
DĄB PAMIĘCI
Posadzony został dla uhonorowania:
Kapitana
Bernarda ŚWIĘCIŃSKIEGO
ur. 9 X 1903 r.
Zamordowanego strzałem w tył głowy
w Katyniu w roku 1940 przez NKWD
Ogólnopolska akcja posadzenia 21857 dębów
na 70-lecie Zbrodni Katyńskiej

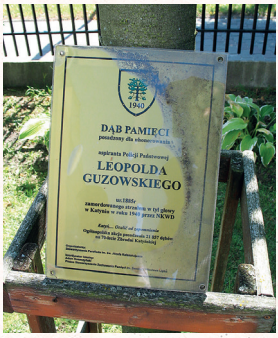
DĄB PAMIĘCI
LEOPOLDA
GUZOWSKIEGO

DĄB PAMIĘCI
MARIANA
PREYERA

DĄB PAMIĘCI
MIECZYSŁAWA
KATASZYŃSKIEGO

DĄB PAMIĘCI
MICHAŁA
ŁOZY

DĄB PAMIĘCI
WŁADYSŁAWA
TORA

DĄB PAMIĘCI
MACIEJA
MOMOTA

DĄB PAMIĘCI
JANA
WĄSIKA

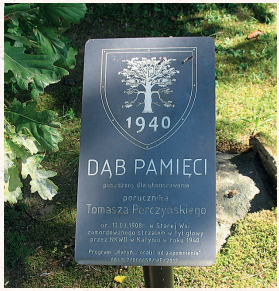
1940
DĄB PAMIĘCI

Stowarzyszenie od 8 lat wydaje biuletyn w nakładzie 500 sztuk, w którym umieszczamy kalendarium, informacje o działalności statutowej i informacje o współpracy z młodzieżą. Publikujemy również materiały o działalności naszego Stowarzyszenia w „Rodowodzie" wydawanym przez Federację Rodzin Katyńskich.

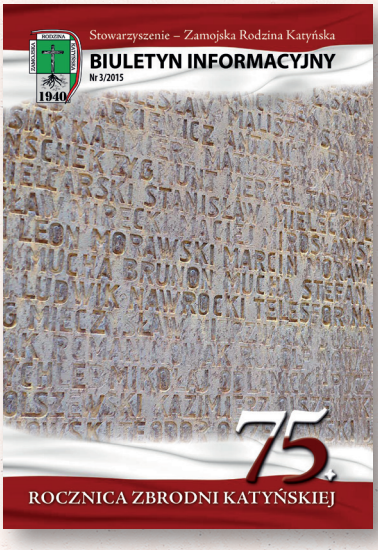

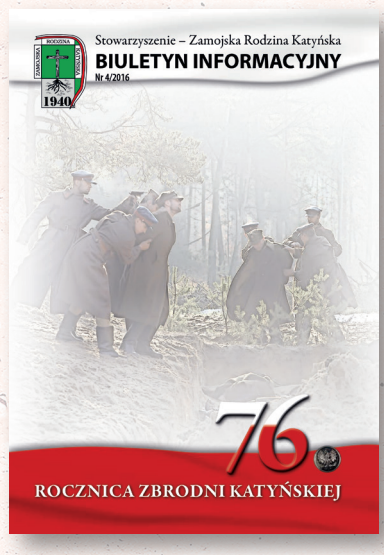

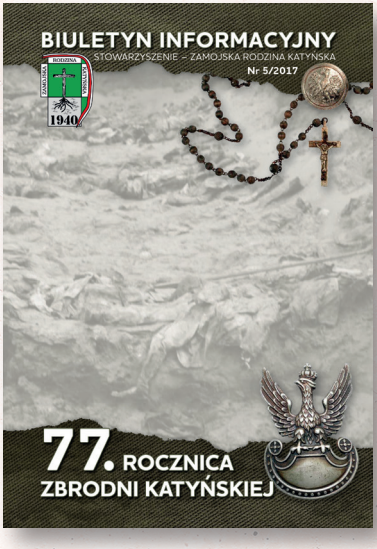

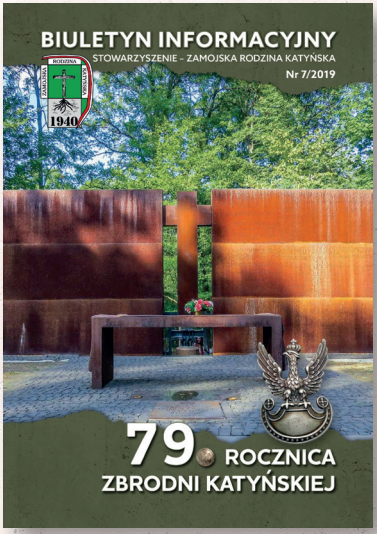

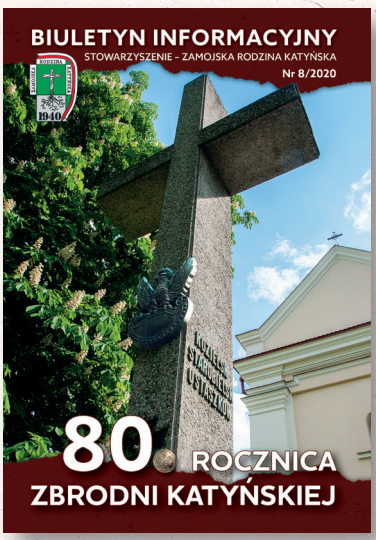

Posiadamy stronę internetową **www.zamosc.rodzinakatynska.pl**, która na bieżąco jest aktualizowana przez Marka Kowalskiego o informacje i zdjęcia. DPT: Tomasz Mazur.

Dziś są seniorami. Chcą, by pamięć o ich ojcach przetrwała. W Zamościu i Zwierzyńcu kręcono materiały do filmu, dokumentującego zbrodnię katyńską. Przed kamerami historie swojego życia opowiedziało 6 córek i jeden syn ofiar Katynia z naszego regionu.

– O to, by powstał film upamiętniający zbrodnię katyńską i ofiary z naszego regionu, zabiegam od 10 lat. Mam świadomość, że czas jest nieubłagany i dzieci zamordowanych z roku na rok jest coraz mniej, bo odchodzą – mówi Marek Splewiński, prezes Zamojskiej Rodziny Katyńskiej.

I oto niedawno okazało się, że na taki sam pomysł, choć na szerszą (bo ogólnopolską) skalę wpadli młodzi ludzie: filmowiec Wojciech Mandela oraz Magda Sasal, która pracuje w Muzeum Katyńskim (jest częścią Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie). To pod auspicjami Muzeum Katyńskiego powstaje dokument. Projekt nosi roboczy tytuł „Dzieci katyńskie".

Twórcy filmu poprosili o pomoc w skontaktowaniu się z dziećmi ofiar organizacje katyńskie z całej Polski. Na Zamojszczyźnie chęć rozmowy z nimi zgłosiło 7 osób, w całej Polsce – 125.

Zbieranie historii rozpoczęli od Lubelszczyzny i Zamojszczyzny, bo tu mieszkają najstarsze dzieci ofiar zbrodni katyńskiej. Najwięcej pamiętają – ale czas jest dla nich najmniej łaskaw. Najstarsza pani, z którą rozmawiali, dziś ma 96 lat. W chwili śmierci ojca była nastolatką.

Jedną z bohaterek filmu będzie Irena Emeryk, która miała 14 lat, gdy w sierpniu 1939 r. aresztowano jej tatę, st. post. Policji Państwowej Romana Jakubowskiego. Został zamordowany w Twerze.

Helena Mieczysława Kowalska, córka policjanta, przod. Władysława Semprucha, miała lat 12, gdy ostatni raz widziała ojca. Jego również zamordowano w Twerze.

W Katyniu zginął kpt. Jakub Wnuk, wujek Teresy Lewandowskiej. Gdy zniknął z domu, w którym się wychowywała, miała zaledwie 7 lat.

Kazimiera Mierzejewska miała 16 lat, gdy ostatni raz widziała tatę, Kazimierza Dukarskiego, przodownika Służby Więziennej. Miała szczęście w nieszczęściu: była na tyle duża, że pozostał w jej wspomnieniach.

Halina Jadwiga Padjas swojego tatę straciła, gdy była zaledwie czteromiesięcznym niemowlakiem. Ppor. rez. Tadeusz Borkowski został zamordowany w Katyniu. Córka zna go tylko z opowieści.

Gdy aresztowano post. PP Antoniego Lizaka, zamordowanego w Twerze, jego córka Krystyna Maria Petlicka była sześciolatką.

Z kolei Stanisław Straczuk swojego tatę, plut. Aleksandra Starczuka, ostatni raz widział jako dwunastoletni chłopiec. Jego ojciec został zamordowany w Kijowie.

Zanim zaczęliśmy jeździć do dzieci ofiar katyńskich, słuchać ich historii, wiedziałem o zbrodni katyńskiej tyle, co przeciętny człowiek, a więc tak naprawdę niewiele: że wywieziono i zamordowano tysiące osób, słyszałem o strzałach w tył głowy. Sądziłem, że byli to głównie oficerowie wojska, tymczasem okazało się, że byli także policjantami, leśnikami, nauczycielami. Myślałem o martyrologii, ale nie myślałem o tym, że śmierć każdego z nich zmieniła bezpowrotnie nie tylko życie ich bliskich, ale i naszą rzeczywistość – opowiada Wojciech Mandela.

Młodzi twórcy filmu od swoich rozmówców usłyszeli m.in. o świecie, w którym najważniejszy był honor. Oficerowi wojska nie wolno było nawet nosić toreb z zakupami (mógł co najwyżej nieść pudło z ciastkami), co regulowano w specjalnych regulaminach, a o tym, którą dziewczynę za żonę weźmie policjant, współdecydował jego przełożony.

Twórcy filmu podkreślają, że rozmowy z dziećmi ofiar nie były łatwe. – Naszym bohaterom często łamał się głos, niektórzy, choć najpierw się zgadzali, później rezygnowali z opowieści. Choć od tragicznych zdarzeń minęło prawie 80 lat, niektórym wspomnienia wciąż sprawiają ból, którego nie mogą unieść. Inni, mimo wielkiego bólu, chcą ocalić od zapomnienia historie ich ojców – mówili twórcy filmu. – Zwróciliśmy także uwagę, że wiele osób po tak wielu latach pamięta zaskakująco dużo szczegółów z przedwojennego życia. To bardzo wzruszające, gdy osoba w wieku ponad 90 lat wciąż mówi o „mamusi" i „tatusiu" – opowiadają.

Film będzie gotowy na wiosnę przyszłego roku, kiedy to zaplanowano obchody 80. rocznicy zbrodni katyńskiej. Jego twórcy wykorzystają w nim jedynie fragmenty zebranych opowieści. Ale już zapowiadają, że pełne nagrania będą udostępniane do celów edukacyjnych i informacyjnych na prośby oraz uzgodnienia z Zamojską Rodziną Katyńską.

2 czerwca 2019 r. zmarł członek Stowarzyszenia ZRK

Stanisław Starczuk

syn plutonowego WP Aleksandra Starczuka zamordowanego w Kijowie.
W uroczystościach pogrzebowych na Cmentarzu
w Lubyczy Królewskiej uczestniczyli
przedstawiciele Zarządu Zamojskiej Rodziny Katyńskiej.

12 STYCZNIA – udział przedstawicieli ZRK na uroczystym spotkaniu opłatkowym Prezydium Rady Oddziału Zamość Regionu Środkowo-Wschodniego NSZZ „Solidarność". Błogosławieństwa udzielił J.E. ksiądz Biskup Marian Rojek Ordynariusz Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej.

27 STYCZNIA – uczestnictwo w obchodach 156. Rocznicy Wybuchu Powstania Styczniowego zorganizowanej przez Burmistrz Zwierzyńca, Stowarzyszenie Szwadron Kawalerii Ochotniczej w Barwach 9 Pułku Ułanów Małopolskich.

23 LUTEGO – udział we Mszy Świętej w intencji Elewów Służby Przygotowawczej 2019 oraz uroczystej przysięgi wojskowej zorganizowanej przez Dowódcę 3 Zamojskiego Batalionu Zmechanizowanego ppłk Leszka Winogrodzkiego.

24 LUTEGO – Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Zamojska Rodzina Katyńska w programie: prezentacja sprawozdania z działalności zarządu ZRK za rok 2018 i sprawozdania finansowego za rok 2018, oraz przedstawiono sprawozdanie Komisji Rewizyjnej badającej całokształt dokumentów w/w. udzielono absolutorium Zarządowi oraz. podjęto cztery uchwały .

1 MARCA – udział w obchodach Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych-Niezłomnych zorganizowany przez ŚZŻAK Okręg Zamość, 3 Zamojski Batalion Zmechanizowany WP, Liceum Ogólnokształcące CSM oraz Kościół Rektoralny pw. św. Katarzyny w Zamościu.

21-22 MARCA – Stowarzyszenie Zamojska Rodzina Katyńska w Zamościu i Zwierzyńcu współuczestniczyła w projekcie Muzeum Katyńskiego przy powstaniu dokumentu filmowego pod roboczym tytułem „Dzieci katyńskie". Przed kamerami historie swojego życia opowiedziało 6 córek i jeden syn ofiar Katynia z naszego regionu.

4 KWIETNIA – spotkanie ZRK z młodzieżą Domu Kultury z okazji 79. rocznicy Zbrodni Katyńskiej oraz otwarcia wystawy fotograficznej pt.: „Katyń. Pamiętajmy, by nie pozostały po nich tylko guziki".

7 KWIETNIA – Stowarzyszenie Zamojska Rodzina Katyńska wspólnie z Kościołem Rektoralnym pw. św. Katarzyny w Zamościu, Prezydentem Miasta Zamościa, i 3 Zamojskim Batalionem Zmechanizowanym zorganizowały obchody 79. rocznicy Zbrodni Katyńskiej w Zamościu.

10 KWIETNIA – uczestniczyliśmy w spotkaniu z młodzieżą Bursy Międzyszkolnej Nr 2 w Zamościu poświęconym 79. rocznicy Zbrodni Katyńskiej.

24 KWIETNIA – udział w spotkaniu z członkami senioralnej grupy bibliotecznej w Książnicy Zamojskiej w związku z projektem pt.: „Katyń-Zachować w Pamięci".

3 MAJA – udział w uroczystości 228. Rocznicy Uchwalenia Konstytucji 3 Maja w programie: Uroczysta Sesja Rady Miasta, Msza Święta w Intencji Ojczyzny, Manifestacja Patriotyczna.

5 MAJA – udział w uroczystości patriotyczno-religijnej w Błudku z okazji 74. rocznicy rozbicia obozu zagłady żołnierzy Armii Krajowej zorganizowanej przez ŚZŻ AK Okręg Zamość, Wójta Gminy Susiec, Koło Rejonowe AK Susiec , 3 Zamojski Batalion Zmechanizowany w Zamościu.

27 MAJA – udział delegacji Stowarzyszenia w uroczystości z okazji zjazdu Żołnierzy 9 Pułku Piechoty Legionów Armii Krajowej Ziemi Zamojskiej w Zwierzyńcu.

29 MAJA – uczestniczyliśmy w uroczystym podsumowaniu III Edycji Ogólnopolskiego Konkursu Literacko-Historycznego dla młodzieży burs i internatów oraz promocji książki pt. „Dwie wojny - dzieciństwo młodość marzenia tamtych lat".

2 CZERWCA – udział w uroczystości patriotyczno-religijnej 76. rocznicy pacyfikacji Józefowa i okolicznych miejscowości.

9 CZERWCA – udział w uroczystości upamiętniającej 76. rocznicę bitwy pod Różą oraz pomordowanych mieszkańców Róży i Łuszczacza w czasie II wojny światowej.

9 CZERWCA – udział w uroczystości patriotyczno-religijnej w 76. rocznicę ludobójstwa na Wołyniu, która odbyła się w kościele garnizonowym pw. św. Jana Bożego w Zamościu. Ważnym wydarzeniem było poświęcenie Krzyża Pamięci Ofiar Ludobójstwa i poświęcenie tablicy upamiętniającej Zygmunta Jana Rumla, oficera i polskiego emisariusza rozerwanego przez UPA w Kustyczach.

19 CZERWCA – przedstawiciele Zarządu zaproszeni na uroczystą Sesję Rady Miasta Zamość w programie: występ chóru ziemi zamojskiej „Contra", prelekcja ks. bp.dr. hab. Mariusza Leszczyńskiego - „Święty Jan Paweł II w Zamościu 1999 rok".

19 CZERWCA – udział w uroczystej przysiędze wojskowej na placu przed pomnikiem Marszałka Józefa Piłsudskiego w Zamościu elewów drugiego turnusu służby przygotowawczej 2019.

15 LIPCA – Delegat Stowarzyszenia zaproszony na uroczysty apel z okazji przekazania obowiązków Dowódcy 3 Zamojskiego batalionu

zmechanizowanego ppłk Leszka Winogrodzkiego przejmującemu dowództwo ppłk Sebastianowi Grell.

1 SIERPNIA – uczestniczyliśmy w obchodach 75. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego przed pomnikiem Zamojskiego Inspektoratu Armii Krajowej. Msza św. w intencji Ojczyzny, ceremoniał wojskowy, przemarsz ulicami Zamościa,manifestacja patriotyczna mieszkańców.

15 SIERPNIA – udział w uroczystości Święta Wojska Polskiego. Msza św. w kościele parafialnym pw. Jana Bożego. Udział Jednostki Wojskowej Nr 3391 pod dowództwem ppłk Sebastiana Grella. Ceremoniał wojskowy, wręczenia odznaczeń i aktów mianowań.

23 SIERPNIA – uczestniczyliśmy w uroczystości 75. rocznicy bitwy partyzanckiej pod Osuchami na największym polskim cmentarzu wojennym.

24-25 SIERPNIA – udział w obchodach 99. rocznicy bitwy pod Komarowem. Wolica Śniatycka – wzgórze, polowa msza Święta, capstrzyk kawaleryjski oraz uroczyste wmurowanie kamienia węgielnego pod budowę pomnika. W drugim dniu Msza Święta, Święto Kawalerii Polskiej, pokazy wyszkolenia kawaleryjskiego, inscenizacja bitwy pod Komarowem, pokazy jednostek Wojska Polskiego, zakończenie cyklu Pucharu Polski Militari.

1 WRZEŚNIA – udział w obchodach 80. rocznicy napaści Niemiec Hitlerowskich na Polskę. Msza Święta w kościele pw. Michała Archanioła, ceremoniał wojskowy. Rynek Wielki - finał biegu Pokoju Pamięci Dzieci Zamojszczyzny.

13 WRZEŚNIA – udział w uroczystych obchodach Święta Wojsk Lądowych na placu przed Klubem Batalionowym. Msza Święta w kościele pw. Jana Bożego, ceremoniał wojskowy, Pieśń Reprezentacyjna Wojska Polskiego, defilada.

14 WRZEŚNIA – udział w wydarzeniu „Iskra Pamięci". Uroczystość była hołdem dla ofiar rosyjskich represji i zamordowanych w Katyniu. Kulminacyjnym momentem było zapalenie zniczy ułożonych na kształt polskiego orła wojskowego według wzoru z 1919 r.

15 WRZEŚNIA – uczestnictwo w uroczystości patriotyczno-religijnej w Łosińcu z okazji 80. rocznicy wybuchu II wojny światowej oraz bitwy pod Tomaszowem Lubelskim.

17 WRZEŚNIA – udział w uroczystości z okazji 80. rocznicy agresji rosyjskiej na Polskę. Msza Święta w kościele pw. Michała Archanioła, manifestacja patriotyczna, ceremoniał wojskowy przy pomniku Marszałka Józefa Piłsudskiego.

24 WRZEŚNIA – udział w upamiętnieniu ofiar rosyjskiej napaści na Polskę we wrześniu 1939 roku w Grabowcu pow. Hrubieszów. Rosjanie zamordowali 30 polskich rannych żołnierzy w wojskowym szpitalu polowym Nr 2 – 9 Pułku Piechoty Legionów z Zamościa tzw. „Mały Katyń" / Wiktor Zin/.

27 WRZEŚNIA – uczestnictwo w uroczystości 20. rocznicy ustanowienia przez Sejm RP 27 września Dniem Podziemnego Państwa Polskiego. Msza Święta w Katedrze Zmartwychwstania Pańskiego i św.

Tomasza Apostoła, ceremoniał wojskowy, manifestacja patriotyczna.

2 PAŹDZIERNIKA – uczestnictwo w uroczystości z okazji 10 rocznicy posadzenia Dębów Pamięci na terenie SOS-W w Zamościu.

11 LISTOPADA – udział w 101. Rocznicy Odzyskania Niepodległości. Msza Święta w intencji Ojczyzny kościół garnizonowy pw. Jana Bożego, przemarsz pod Pomnik Marszałka Józefa Piłsudskiego, zakończenie uroczystości na Rynku Wielkim w Zamościu.

27 LISTOPADA – uczestnictwo w uroczystych obchodach 77. Rocznicy Wysiedleń na Zamojszczyźnie. Msza Święta w kościele pw. Michała Archanioła w Zamościu, ceremoniał wojskowy, złożenie kwiatów, wieńców, zapalenie zniczy przy Pomniku Ofiar Faszyzmu. Zespół Szkół Ponadpodstawowych Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi im. Dzieci Zamojszczyzny część artystyczna oraz wystawa 240 fotografii i dokumentów archiwalnych pt. „Ocalone z transportów Dzieci Zamojszczyzny" autorstwa Beaty Kozaczyńskiej z Siedlec.

13 GRUDNIA – udział w obchodach 38. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego w Zamościu. Msza Święta w intencji Ojczyzny kościół Ojców Redemptorystów pw. Mikołaja,pod przewodnictwem J.E ks.bp. Mariusza Leszczyńskiego.

22 GRUDNIA – udział w uroczystym zakończeniu roku akademickiego Uniwersytetu Powszechnego połączonego z wigilią patriotyczną - organizator Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Zamość.

79. ROCZNICA ZBRODNI KATYŃSKIEJ

Stowarzyszenie Zamojska Rodzina Katyńska wspólnie z Prezydentem Miasta Zamość, 3 Zamojskim Batalionem Zmechanizowanym oraz Kościołem Rektoralnym pw. św. Katarzyny zorganizowały obchody 79. rocznicy Zbrodni Katyńskiej w Zamościu, upamiętniającej zamordowanych przez Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych /NKWD/ ZSRR w 1940 roku Oficerów Wojska Polskiego, Żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza, Żandarmerii Wojskowej, Funkcjonariuszy Policji Państwowej i Straży Więziennej, Urzędników Państwa Polskiego oraz Polskich Patriotów. Podczas uroczystości koncert pieśni patriotycznych zapewnił zespół Wokalny Funkcjonariuszy Zakładu Karnego w Zamościu z którym współpracujemy ponad czternaście lat w składzie: mjr Mirosław Romański, kpt. Damian Knap, por. Jarosław Małecki, por. Rafał Szymanek, mł. chor. Ryszard Stus, st. sierż. sztabowy Andrzej Bartnik, st. sierż.

sztabowy Łukasz Gontarz, st. sierż. sztabowy Przemysław Stępień, kpt. Radosław Szewc pod kierownictwem mjr Mirosława Radlińskiego. Okolicznościowe wystąpienie zaprezentował prezes ZRK Marek Splewiński pt.: „Dzieje Zbrodni II" .Oprawę muzyczną podczas mszy świętej zapewnił zespół śpiewaczy z miejscowości Płoskie Zamojskie. Podczas uroczystości 79. rocznicy

towarzyszyło jak każdego roku ponad dwadzieścia dwa Poczty Sztandarowe: Wojska Polskiego, Policji Państwowej, Państwowej Straży Pożarnej, Zakładu Karnego, Szpitala Wojewódzkiego im. Jana Pawła II, NSZZ „Solidarność" Oddział Zamość, Katolickie Stowarzyszenie Kolejarzy, Organizacja Międzyzakładowych Pracowników Oświaty NSZZ „Solidarność", Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec Zamość im. Dzieci Zamojszczyzny, Zamojska Rodzina Katyńska, NSZZ RI Powiat Zamojski, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Zamość, II Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej, III Liceum Ogólnokształcące, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2, Szkoła Podstawowa Nr 3, 6, 7, 8, 9 oraz Szkoła Podstawowa w Wysokiem, Liceum Ogólnokształ-

cące Centrum Szkół Mundurowych. Następnie w kościele św. Katarzyny w Zamościu została odprawiona Msza Święta w intencji ofiar Zbrodni Katyńskiej pod przewodnictwem rektora ks. Marka Żura wspólnie z ks. prałatem Zdzisławem Ciżmińskim kapelanem ZRK. Druga część uroczystości odbyła się pod Pomnikiem Krzyżem Katyńskim w asyście kompanii Wojska Polskiego i Służb Mundurowych, Sztandarów szkół, organizacji patriotycznych, samorządów, parlamentarzystów, stowarzyszeń, kapłanów, organizacji młodzieżowych/ zuchy, harcerze i instruktorzy/, mediów, mieszkańców Zamościa i Zamojszczyzny. Obchody 79. rocznicy Zbrodni Katyńskiej rozpoczęto przedstawiając krótką historię o pomniku" Krzyż Katyński",następnie zgodnie z ceremoniałem wojskowym kpt. Dariusz Tujaka złożył meldunek w imieniu Dowódcy Garnizonu Zamość, podniesiono Flagę Państwową RP na maszt przy odegraniu Hymnu Państwowego przez Nieetatową Orkiestrę Wojskową Stowarzyszenia „Jesteśmy z Tobą – Bądź z nami" w Zamościu kierowaną przez kapelmistrza mjr Bogdana Pałczyńskiego. Zebrani wspólnie odśpiewali hymn. Meldunek-apel pomordowanych odczytał por. Sławomir Szumiesz, kompania Wojska Polskiego oddała salwę honorową, złożono wieńce, kwiaty, zapalono znicze, na zakończenie odegrano melodię „Śpij kolego..."

Opracował: Marek Splewiński

Pro Memoria

W tym roku mija 79 lat od największej zbrodni, dokonanej przez Armię Czerwoną na polskich jeńcach wziętych do niewoli w wyniku napaści ZSRS na Polskę 17 września 1939 roku. Zbrodnia ta, określona mordem katyńskim miała i ma silny wpływ na losy Polaków i ich rodziny. Katyń! to słowo samym swoim brzmieniem budzi u wielu trudny do opisania lęk. Nie odnosi się do jednego miejsca zbrodni polskiej elity pod Smoleńskiem - Katyniem, odnosi się do całości podstępnego mordu dokonanego przez Rosjan na ponad 25 tysiącach obywateli państwa polskiego. 17 września 1939 roku Rosja w wyniku agresji wraz z Niemcami dokonała czwartego rozbioru Polski. Do niewoli Armii Czerwonej dostało się ponad 240 tys. żołnierzy i oficerów Wojska Polskiego. Jako jeńcy przekazani zostali, wbrew prawu międzynarodowemu z gestii Armii Czerwonej pod dyspozycje Naczelnego Komitetu Spraw Wewnętrznych /NKWD/. Na początku października 1939 r. do ośmiu obozów stacjonarnych rozlokowano ponad 126 tys. jeńców, pozostali przebywali w punktach odbiorczych. Biuro Polityczne KC KPZR pod koniec roku 1939 r. zwolniło do domów szeregowców, podoficerów i mieszkańców wschodnich województw Polski zagarniętych przez ZSRR. Dokonano wymiany z Niemcami szeregowców i podoficerów, mieszkańców centralnej Polski na mieszkańców województw wschodnich, którzy znaleźli się pod władzą okupacyjną niemiecką. W obozach jenieckich pod zarządem NKWD pozostało ponad 40 tys. Polaków, w tym ponad 8,5 tys. oficerów w obozach starobielskim i kozielskim, ponad 7,5 tys. policjantów w obozie ostaszkowskim, ponad 3,5 tys. oficerów w obozie kijowskim. Starano się ustalić ich los z polecenia gen. Władysława Andersa bez powodzenia. Pod koniec lutego 1940 roku z obozów Kozielsk, Ostaszków, Starobielsk, nadeszły wcześniej przygotowane na odgórne polecenia władz ZSRR szczegółowe dane o jeńcach tam przetrzymywanych do Zarządu ds. Jeńców Wojennych NKWD w Moskwie. W lutym do Kozielska przybył płk. NKWD Wasilij Zarubin , który w listopadzie i grudniu 1939 r.prowadził dochodzenia i przesłuchania wyższych oficerów polskich. W dniu 27 lutego 1940 roku Zarząd ds. Jeńców rozkazał Zarubinowi i naczelnikowi obozu w Kozielsku wysłać teczki ewidencyjne i śledcze prowadzone

przez oddział specjalny do Moskwy. Dodatkowo z obozów w Ostaszkowie i Starobielsku łącznie wysłano ponad 600 akt osobowych jeńców. Na podstawie tych teczek w marcu 1940 r. sporządzono informacje osobowe o jeńcach-oficerach i policjantach służące do podjęcia decyzji przez „trójkę" /Stalin, Beria, Soprunienko/. Losy polskich jeńców były przesądzone jednocześnie zapadały decyzje wobec osób przetrzymywanych w więzieniach zachodnich obwodów Ukraińskiej i Białoruskiej Republiki, oraz rodzin wszystkich represjonowanych - w obozach jenieckich i zamkniętych w więzieniach. W dniach 2-3 marca 1940 r. na żądanie Berii przygotowane zostały dane zbiorcze dotyczące przebywających w obozach oficerów Wojska Polskiego, policjantów, duchownych, pracowników więziennictwa, straży granicznej, wywiadu, urzędników państwowych, żandarmerii wojskowej. O bezwzględności władz ZSRR, świadczy podjęta decyzja o rozstrzelaniu jeńców polskich która zapadła między 23 lutym a 5 marca 1940 roku. Na polecenie Berii rozpoczęto przygotowania dokumentacji jeńców, w oparciu o wyciąg z protokołu nr 13, pkt.144/poz. 217/ będący ściśle tajnym dokumentem, który wprowadzono uchwałą 5 marca 1940 roku polecając realizację przez NKWD ZSRR o następującej treści.: 1. sprawy znajdujących się w obozach jeńców wojennych 14700 osób, byłych polskich oficerów, urzędników, obszarników, policjantów, agentów wywiadu, żandarmów, osadników i służby więziennej, 2. jak też sprawy aresztowanych i znajdujących się w więzieniach w zachodnich obwodach Ukrainy i Białorusi 11000 osób członków różnorakich organizacji, byłych obszarników, fabrykantów, byłych polskich oficerów, urzędników i uciekinierów-rozpatrzyć w trybie specjalnym z zastosowaniem wobec nich najwyższego wymiaru kary śmierci. Zalecono sprawy rozpatrzyć bez wzywania aresztowanych i bez przedstawienia zarzutów, decyzji o zakończeniu śledztwa i aktu oskarżenia. Likwidację jeńców rozpoczęto 4 kwietnia 1940 r. Transporty przetrzymywanych jeńców z obozów w Kozielsku, Starobielsku, Ostaszkowa i Bykowni dowoziły skazańców do miejsc zagłady. W Lesie Katyńskim, Twerze, Charkowie i Kijowie, pozbawiano ich życia strzałami w tył głowy. Mordu dokonywano z pistoletów niemieckich typu Walther dostarczanych z Moskwy. Największy obóz jeniecki w Ostaszkowie polskich policjantów likwidowano do 28 maja 1940 r. W piwnicach twerskiej siedziby NKWD sprawdzano tożsamość jeńców,

po czym wiązano ręce i zabijano. By zagłuszyć huk wystrzałów całą noc pracowały wentylatory. Zbrodniarze w skórzanych ubraniach zmieniali się często i nie nadążali z wykonywaniem zaplanowanych morderstw. Rano wynoszono i wywożono samochodami do odległej od Tweru o około 30 km miejscowości Miednoje, gdzie na terenie ośrodka wypoczynkowego NKWD zasypywano zabitych w dołach śmierci. Jeńcy z obozu w Kozielsku byli przewożeni pociągami do stacji Gniazdowo pod Smoleńskiem, stamtąd samochodami z zamalowanymi szybami do lasu katyńskiego. Sprawdzano tożsamość, krępowano ręce odbierano osobiste rzeczy i prowadzono na wykopany buldożerem dół i strzelano w tył głowy. Likwidacja obozów jenieckich /specjalnych/ w Kozielsku, Ostaszkowie, Starobielsku i Bykowni trwała ponad półtora miesiąca. W obozach specjalnych przetrzymywano ponad 25 tys. jeńców, zawodowych wojskowych, a wśród nich 12 generałów i 1 admirał, 77 pułkownikow, 197 podpułkowników, 541 majorów, 1441 kapitanów, 282 oficerów policji, żandarmerii i KOP, 784 podoficerów policji i żandarmerii, 114 strażników więziennych. Do tej pory ustalono, że 33 duchownych zostało zamordowanych w kwietniu oraz maju 1940 roku /13 w Katyniu, 5 w Charkowie,13 w Twerze, 2 w Bykowni/ wyznania katolickiego, w obrzędach prawosławnych, protestanckich, żydowskich, w tym biskupa luterańskiego mjr. Jana Potockiego i naczelnego rabina WP mjr. Barucha Steinberga. Wszystkie obozy zostały założone w dawnych pomieszczeniach klasztornych inne w siedzibach NKWD, gdzie przetrzymywano wielu absolwentów Wyższej Szkoły Wojennej, kadrę dowódczą oficerów służby stałej i rezerwy pochodzących między innymi z 3 Dywizji Piechoty, 9 Pułku Piechoty Legionów, 3 Pułku Artylerii Lekkiej, które stacjonowały przed 1939 roku w Zamościu oraz z 2 Pułku Strzelców Konnych w Hrubieszowie. Rosjanie zamordowali z ponad 23 miejscowości: Zamość, Tomaszów Lub, Hrubieszów, Tyszowce, Hrebenne, Radecznica, Józefów, Miączyn, Majdan Górny, Szczebrzeszyn

i inne 70 funkcjonariuszy Policji Państwowej przetrzymywanych w obozie w Ostaszkowie. Z rąk zbrodniarzy w Twerze zginęli: st. post. PP Roman Jakubowski, przod. PP Władysław Sempruch, lek. medycyny i nadkomisarz Jan Swoboda – komendant powiatowy PP w Zamościu, przod. PP Marian Cymberski, st. post PP Jan Skwarek, post. PP Antoni Lizak. Z terenów będących pod okupacją Rosjan w październiku 1939 r. i Zamościa wysłano do obozów w Charkowie,Katyniu, Kijowie i tam zostali zamordowani: mjr Wilhelm Kiczak, mjr dypl. Władysław Turek, ppor. rez. Tadeusz Borkowski, mjr Bronisław Balcewicz, ppor. art. rez. lek. medycyny Jan Antoniewicz, plut. Aleksander Starczuk, kpt. Jakub Wnuk, kpt. Józef Piasecki, mjr Stanisław Józef Gierka. Dziś kiedy prawie wszystkie okoliczności wydarzeń sprzed siedemdziesięciu dziewięciu lat są znane, niezrozumiałe staje się, że śledztwo, wszczęte po uzyskaniu suwerenności Polski, nie zostało jeszcze zakończone a w sprawie agresji sowieckiej, nie zdobyto się na jednoznaczne określenie prawdy historycznej. Pomniki, przy których składamy hołd niewinnym ofiarom, świadczyły przez lata o naszej pamięci i oczekiwaniu na zadośćuczynienie, nie dla zemsty ale dla prawdy historycznej i zwykłej ludzkiej uczciwości. Dziś kiedy prawda została odkryta i znani są sprawcy, oczekujemy aktu sprawiedliwości. Nasze działania zmierzają do tego, by prawda i sprawiedliwość odniosły dziejowy tryumf. To w czym dzisiaj razem uczestniczymy jest świadectwem solidaryzmu wsparcia ostatnich świadków dzieci zamordowanych. Jak napisano, cytuję: „Dzisiaj są seniorami. Chcą, by pamięć o ich ojcach przetrwała... A świadectwo grobów katyńskich zobowiązuje nas żyjących". Na zakończenie mojego wystąpienia posłużę się cytatem z Dziadów cz. 3 Adama Mickiewicza; „JEŚLI ZAPOMNĘ O NICH, TY BOŻE NA NIEBIE, ZAPOMNIJ O MNIE".

Zamość - 7 kwietnia 2019 rok

Opracował: Marek Splewiński

Katyń. Pamiętajmy, by nie pozostały po nich tylko guziki. Młodzieżowy Dom Kultury w Zamościu

Dnia 4 kwietnia 2019 r. o godz. 17:00 w Galerii Fotograficznej Młodzieżowego Domu Kultury im. Kornela Makuszyńskiego w Zamościu „Na Poddaszu" odbyło się otwarcie wystawy fotograficznej „Katyń. Pamiętajmy, by nie pozostały po nich tylko guziki", której autorem jest Andrzej Szumowski nauczyciel fotografii w MDK. Przedsięwzięcie organizowane było przy współpracy ze Stowarzyszeniem Zamojska Rodzina Katyńska oraz Radą Rodziców MDK. Swoją obecnością podczas wernisażu zaszczycili nas między innymi: Pan Piotr Zając – zastępca Prezydenta Miasta Zamość, Mariusz Kołodziej - przewodniczący Rady Rodziców MDK, prezes Zarządu Zamojskiej Rodziny Katyńskiej Marek Splewiński, sekretarz Stowarzyszenia Jerzy Słupecki oraz przedstawiciele Zamojskiej Rodziny Katyńskiej: Mieczysława Bełz, Halina Padjas oraz Zbigniew Padjas. Mogliśmy liczyć również na obecność lokalnych mediów.

Zaproszeni goście przekazali młodzieży najistotniejsze informacje na temat działalności Stowarzyszenia Zamojska Rodzina Katyńska, wszyscy zebrani otrzymali także Biuletyn Informacyjny Stowarzyszenia. Ekspozycja miała na celu przybliżenie dzieciom i młodzieży ważnych kart historii naszego kraju oraz lepsze zrozumienie kontekstu i konsekwencji tragicznych wydarzeń, które miały miejsce przed 79 laty.

Katyń – ocalić od zapomnienia – Bursa Międzyszkolna nr 2 w Zamościu

Przed budynkiem bursy posadzono „Dęby Pamięci" poświęcone bohaterom którzy zginęli z rąk NKWD w kwietniu 1940. Byli nimi: Gaudnik Zbigniew syn Kazimierza urodzony we Lwowie, zamordowany strzałem w tył głowy w Twerze oraz Tomasz Gołębiowski syn Henryka urodzony w Płoskiem, zamordowany strzałem w tył głowy w Charkowie.

Z okazji 79. Rocznicy Zbrodni Katyńskiej 10 kwietnia 2019 r. w Galerii Młodych Bursy Międzyszkolnej Nr 2 w Zamościu odbyło się spotkanie z przedstawicielami Stowarzyszenia Zamojska Rodzina Katyńska z prezesem Markiem Splewińskim oraz z Jerzym Wacławem Słupeckim - sekretarzem. Podczas spotkania złożone zostały pod Dębami Pamięci wiązanki kwiatów i wspólnie zapalono znicze w hołdzie pomordowanym. Spotkaniu towarzyszyła wystawa fotografii pana dyrektora Waldemara Leszczyńskiego pt.: „Katyń -ocalić od zapomnienia"

Katyń – zachować w pamięci – Książnica Zamojska w Zamościu

Jednym z największych koszmarów systemu sowieckiego jest mania legalnego likwidowania ofiar, nie wystarczy komuś strzelić w łeb, trzeba jeszcze żeby o to na procesie pięknie poprosił. Cytowany fragment z książki „Inny świat", jednego z najważniejszych przedstawicieli polskiej literatury XX wieku, więźnia sowieckich łagrów Gustawa Herlinga-Grudzińskiego ukazuje bezmiar okrucieństwa, przemocy i zagłady, które spotkały tysiące Polaków na Wschodzie w latach drugiej wojny światowej. Symbolem tego niewyobrażalnego aktu barbarzyństwa i pogardy wobec człowieka i jego godności była zbrodnia katyńska.

Tej trudnej dziejowej historii poświęcone zostało spotkanie jakie odbyło się 24 kwietnia 2019 r. w Książnicy Zamojskiej im. S. K. Zamoyskiego z udziałem Marka Splewińskiego – prezesa Stowarzyszenia Zamojska Rodzina Katyńska. Uczestniczyli w nim członkowie senioralnej grupy bibliotecznej: Fryderyk Choma, Zofia Kot, Alicja Niścior, Władysław Rycaj, Anna Sztrum, Krystyna Szykuła, Anna Winniak, Anna Ząbek oraz Iwona Proczka (opiekun grupy) i Krystyna Rybińska-Smyk, reprezentujące Zamojskie Centrum Wolontariatu.

„KATYŃ... ocalić od zapomnienia” - Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Zamościu

W dniu 2 października 2019 roku odbyła się uroczysta akademia z okazji 10. rocznicy posadzenia Dębów Pamięci w ramach programu „Katyń... ocalić od zapomnienia”. Spotkanie to miało na celu kultywowanie pamięci o ofiarach Zbrodni Katyńskiej upamiętnionych na terenie ośrodka - Janie Antoniewiczu, Mieczysławie Matraszku, Stanisławie Duninie-Brzezińskim, Kazimierzu Dukarskim i Wilhelmie Kiczaku. Zgromadzona młodzież w skupieniu wysłuchała przygotowany montaż słowno muzyczny, którego myślą przewodnią były wartości rodzinne.

W uroczystości uczestniczyli także goście - członkowie rodzin zamordowanych Bohaterów oraz przedstawiciele Zamojskiej Rodziny Katyńskiej:
- Mieczysława Bełz - siostrzenica Jana Antoniewicza
- Barbara Śleszyńska-Malec - wnuczka Kazimierza Dukarskiego
- Paweł Dunin-Barodziejski - krewny Stanisława Dunina-Brzezińskiego

oraz Marek Splewiński, Jerzy Słupecki, Ryszard Smyrski - przedstawiciele ZRK

Niezapomniana praca KRZYSZTOFA CZUBARY

Honorowy członek Zamojskiej Rodziny Katyńskiej, odznaczony medalem „PRO MEMORIA". Dziennikarz, który przez wiele lat pracował w redakcji „Tygodnika Zamojskiego", historyk i regionalista. Opublikował kilka znakomitych książek. To między innymi zbiory tekstów historyczno-obyczajowych pt. „Dawniej w Zamościu" dwa wydania i „Kennedy z Zamościa" oraz monografia pt. „Bezpieka. Urząd Bezpieczeństwa na Zamojszczyźnie 1944-1947". Na łamach lokalnej prasy opublikował kilkaset artykułów popularyzujących historię. Specjalizował się w historii rodu Zamoyskich i ruchu partyzanckiego w czasie II wojny światowej. Jako pierwszy opublikował: „Zamojska Lista Katyńska", „Zamojska lista ofiar Katynia" w „Przeglądzie Kresowym" . Współautor albumu „Rodziny Katyńskie" w części dotyczącej Zamojskiej Rodziny Katyńskiej pracy zbiorowej Zarządu Federacji Rodzin Katyńskich wydawcy ASP RYMSZA. Artykuły pt. „Nie wrócili z łagrów" pięć części. Opisując wspomnienia rodzin związanych ze zbrodnią Katyńską i śmiercią skrytobójczą tysięcy obywateli polskich, wziętych do niewoli lub aresztowanych na okupowanych przez Rosjan Kresach Wschodnich Polski. Utrzymywał bliskie kontakty z byłymi żołnierzami Armii Krajowej i członkami Zamojskiej Rodziny Katyńskiej. Pisząc artykuły, korzystał nie tylko z archiwów, ale i relacji świadków naszej historii, którą z wielkim uporem zbierał latami.

Po śmierci (5 lipca 2003 roku) pierwszego przewodniczącego Zamojskiej Rodziny Katyńskiej Franciszka Antoniewicza na Walnych Zgromadzeniach Stowarzyszenia wybrano nowe władze:

1994 rok

Prezes	- Franciszek Antoniewicz
Z-ca prezesa	- Tadeusz Cymberski, - Janusz Skwarek
Sekretarz	- Jerzy Słupecki
Skarbnik	- Marian Witiuk
Kom. rewizyjna	- Marek Splewiński - Kazimiera Mierzejewska

2003 rok

Prezes	- Mieczysława Bełz
Sekretarz	- Jerzy Słupecki
Skarbnik	- Marian Witiuk
Czł. zarządu	- Zbigniew Padjas - Aleksandra Andrzejewska
Kom. rewizyjna	- Zygmunt Namroży - Kazimierz Kiczak

2007 rok

Prezes	- Mieczysława Bełz
Sekretarz	- Jerzy Słupecki
Skarbnik	- Anna Sempruch
Czł. zarządu	- Zygmunt Namroży - Zbigniew Padjas
Kom. rewizyjna	- Zofia Namroży - Teofila Szlaga - Barbara Szleszyńska-Malec

2012 rok

Prezes	- Marek Splewiński
Z-ca prezesa	- Mieczysława Bełz - Zbigniew Padjas
Sekretarz	- Jerzy Słupecki
Skarbnik	- Anna Sempruch
Czł. zarządu	- Zofia Namroży - Ryszard Smyrski
Kom. rewizyjna	- Kazimierz Starczuk - Halina Padjas - Katarzyna Bartosiewicz

2015 rok

Prezes	- Marek Splewiński
Z-ca prezesa	- Zbigniew Padjas - Grzegorz Wnuk
Sekretarz	- Jerzy Słupecki
Skarbnik	- Mieczysława Bełz
Kom. rewizyjna	- Kazimierz Starczuk - Halina Padjas - Krzysztof Krajewski

2018 rok

Prezes	- Marek Splewiński
Z-ca prezesa	- Mieczysława Bełz
Sekretarz	- Jerzy Słupecki
Skarbnik	- Wojciech Gaudnik /nagła śmierć/ - Grzegorz Wnuk
Czł. zarządu	- Zbigniew Padjas
Kom. rewizyjna	- Krzysztof Krajewski - Kazimierz Starczuk - Ryszard Smyrski

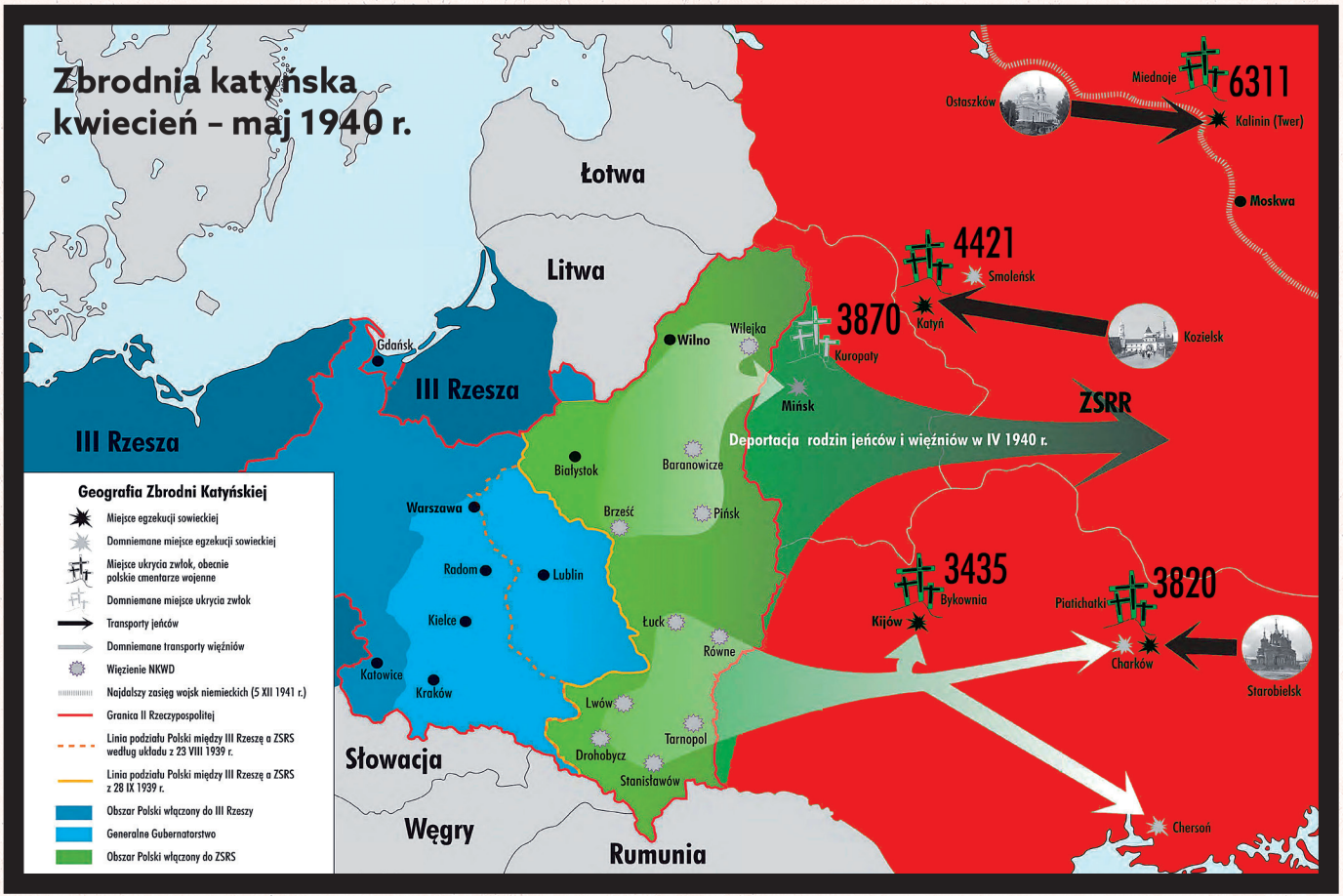
Zbrodnia katyńska
kwiecień – maj 1940 r.
Łotwa
Litwa
III Rzesza
III Rzesza
Gdańsk
Wilno
Wilejka
Mińsk
Białystok
Baranowicze
Brześć
Pińsk
Warszawa
Radom
Lublin
Kielce
Łuck
Równe
Katowice
Kraków
Lwów
Tarnopol
Drohobycz
Stanisławów
Słowacja
Węgry
Rumunia
ZSRR
Deportacja rodzin jeńców i więźniów w IV 1940 r.
Ostaszków
Miednoje
6311
Kalinin (Twer)
Moskwa
4421
Smoleńsk
3870
Katyń
Kuropaty
Kozielsk
3435
Bykownia
Kijów
Piatichatki
3820
Charków
Starobielsk
Cherson
Geografia Zbrodni Katyńskiej
Miejsce egzekucji sowieckiej
Domniemane miejsce egzekucji sowieckiej
Miejsce ukrycia zwłok, obecnie polskie cmentarze wojenne
Domniemane miejsce ukrycia zwłok
Transporty jeńców
Domniemane transporty więźniów
Więzienie NKWD
Najdalszy zasięg wojsk niemieckich (5 XII 1941 r.)
Granica II Rzeczypospolitej
Linia podziału Polski między III Rzeszę a ZSRS według układu z 23 VIII 1939 r.
Linia podziału Polski między III Rzeszę a ZSRS z 28 IX 1939 r.
Obszar Polski włączony do III Rzeszy
Generalne Gubernatorstwo
Obszar Polski włączony do ZSRS

KALENDARIUM ZBRODNI KATYŃSKIEJ

23 sierpnia 1939 r. – podpisanie przez ministrów spraw zagranicznych ZSRR i Niemiec paktu o nieagresji oraz tajnego protokołu o rozbiorze Rzeczypospolitej, znanego jako pakt Ribbentrop-Mołotow,
1 września 1939 r. – agresja Niemiec hitlerowskich na Polskę,
17 września 1939 r. – zdradziecka napaść ZSRR na Polskę,
listopad 1939 r. – Polscy więźniowie wojenni trzymani w obozach w Kozielsku, Starobielsku i Ostaszkowie,
luty 1940 r. – masowa deportacja około 350 tysięcy Polaków na Syberię,
5 marca 1940 r. – podpisanie przez Stalina i pięciu członków najwyższych władz ZSRR dekretu nakazującego skrytobójczo zabić polskich jeńców wojennych pochodzących z terenów wschodniej Polski zajętej przez Rosjan 17 września 1939 roku,
3 kwietnia – 19 maja 1940 r. – dotychczas ustalono zamordowanie ponad 25 700 jeńców przez NKWD strzałem w tył głowy jeńców obozów w Kozielsku, Starobielsku, Ostaszkowie i innych więzień oraz zakopanie zwłok w bezimiennych dołach śmierci Katynia, Charkowa, Miednoje, Bykowni, Kuropatach koło Mińska i innych nieznanych jeszcze miejscach,
22 czerwca 1941 r. – napaść Niemiec hitlerowskich na ZSRR,
13 kwietnia 1943 r. – Niemcy odkryli w Katyniu doły śmierci wypełnione zwłokami tysięcy polskich oficerów, co potwierdziła Międzynarodowa Komisja Czerwonego Krzyża – zbrodnia została ujawniona światu,
24 stycznia 1944 r. – publikacja raportu komisji Burdenki, powołanej przez władze ZSRR, która przypisała dokonanie mordu na polskich oficerach Niemcom,
13-14 luty 1946 r. – proces zbrodniarzy hitlerowskich w Międzynarodowym Trybunale Wojskowym w Norymberdze, m.in. na wniosek ZSRR oskarżonych o mord w Katyniu. Trybunał nie uznał winy Niemców,
1951 r. – 1952 r. – komisja Kongresu USA ustala winę Związku Radzieckiego i NKWD,
13 kwietnia 1990 r. – oficjalny komunikat prezydenta ZSRR Michaiła Gorbaczowa o odpowiedzialności NKWD za mord polskich oficerów dokonany wiosną 1940 r. Przekazywanie Polsce części materiałów dotyczących zbrodni,
5 października 1992 r. – przekazanie Polsce niektórych tajnych sowieckich dokumentów,
Rok 2000 – zakończenie prac ekshumacyjnych i utworzenie cmentarzy w Katyniu, Charkowie, Miednoje i w 2012 r. w Bykowni,
30 listopada 2004 r. – otwarcie śledztwa IPN w sprawie zbrodni katyńskiej,
4 listopada 2007 r. – Sejm RP ustanawia dzień 13-go kwietnia Dniem Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej,
17 września 2012 r. – zakończenie prac archeologiczno-ekshumacyjnych, otwarto i poświęcono czwarty Polski Cmentarz Wojenny w Kijowie-Bykowni jako Nekropolia Narodowa
17 września 2015 r. – otwarcie nowej siedziby Muzeum Katyńskiego w Warszawie.

Z powodu braku około 5-7 tys. jeńców zaginionych po 1939 roku podjęto decyzję o odtworzeniu tzw. listy białoruskiej osób zamordowanych w Kuropatach oraz poszukiwaniu pozostałych ofiar rosyjskich zbrodni takich jak we Włodzimierzu Wołyńskim itp.

GUZIKI

„Tylko guziki nieugięte
przetrwały śmierć
świadkowie zbrodni
z głębin wychodzą
na powierzchnię
jedyny pomnik na ich grobie

przeleciał ptak przepływa obłok
upada liść kiełkuje ślaz
i cisza jest na wysokościach
i dymi mgłą smoleński las

są aby świadczyć Bóg policzy
i ulituje się nad nimi
lecz jak zmartwychwstać
mają ciałem
kiedy są lepką cząstką ziemi…

Zbigniew Herbert, Guziki, 1992

Stowarzyszenie Zamojska Rodzina Katyńska w internecie:
www.zamosc.rodzinakatynska.pl

Zdjęcia: Jerzy Cabaj, Jerzy Słupecki, Marek Splewiński
Przygotowanie strony internetowej: Marek Kowalski
Wydawca: Drukarnia ATTYLA, 22-400 Zamość, ul. Partyzantów 61, tel. 84 639 12 13
Wydano na zlecenie Stowarzyszenia Zamojska Rodzina Katyńska

ISBN: 978-83-950656-2-0
ZAMOŚĆ 2020

Zdjęcie na okładce: Pomnik Krzyż Katyński przy kościele pw. św. Katarzyny w Zamościu

Organizację **80. rocznicy Zbrodni Katyńskiej** wsparli:

Wójt Gminy Zamość **Ryszard Gliwiński**

Starosta Powiatu Zamojskiego **Stanisław Grześko**

Prezes Zarządu Hotelu ARTIS w Zamościu **Tadeusz Kończyński**

Właściciel **Krystyna Kuczyńska**

Dyrektor Generalny **Andrzej Olborski**

Prezes P. W. Budmat **Tadeusz Rozmus**

Prezydent Miasta Zamość **Andrzej Wnuk**